

ampak vajeni smo, oddaljenim skoraj ravno tisto svitlobo pripisovati kakor bližnjim. Gotovo je sicer, da pri takem ogledovanji z navzdol obešeno glavo tudi obilnejši prtok kervi v oko lepoto barv povikša — toda če pogledamo podobo ravno tistega kraja za stekleno lečo, se nam tudi veliko krasnejši in svitljeji vidi, tudi tukaj so barve živeje in različnost med bližnjimi in oddaljenimi barvami veliko bolj odločna.

Velikosti oddaljenih predmetov ne sodimo po pravem vidnem kotu, pod katerim jih vidimo, ampak kakor smo v mladosti se navadili jih presojevati, na pr. osebo, koja je kakih sto čevljev od nas oddaljena dozdevno vidimo v navadni velikosti, akoravno bi z ozirom na vidni kot, pod katerim jo vidimo, morala biti tudi manjša: — ravno to velja od hiš, dreves in drugih predmetov, katerih navadna velikost nam je znana. Da pa teh oddaljenih stvari ne vidimo resnično v pravi velikosti, ampak da si jih v tej velikosti le mislimo, nas prepriča to, ker nam jih perst, če ga pred očesom deržimo popolnoma zakrije. Da toraj navadno vsakdanje reči v malih raznih daljavah oko vidi v pravi velikosti, izvira od tod, ker smo od mladosti izurjeni take male daljave ceniti, in po tej daljavi na pravo velikost sklepati, ne da bi na to mislili. Otrok pa, koji še ni nanašajen daljave ceniti, močno se moti, in tudi po daljnih stvarih steguje roke, kakor da bi jih hotel doseči, n. pr.: po mescu. Pa tudi odrašen človek, kedar je v izvanrednih okolnostih, ko ne more daljave prav presoditi, ker se tega ni vadi, več ne sklepa prav in tudi predmetov ne vidi v navadni velikosti, ampak veliko manjše, ker gleda jih zdaj pod pravem vidnim kotom, n. pr.: iz stolpa ali pa s kake strehe se nam človek in vse druge stvari veliko manjši dozdevajo, akoravno bi jih v ravno tej daljavi na zemlji vidili veliko večje.

Kadar presojujemo daljne predmete po vidnim kotu, pod katerim jih gledamo, se velikrat goljufam nad njih daljavo. Visoke gore se nam zde veliko bližje, kakor pa so v resnici, in to zato, ker jih vidimo pod velikim vidnim kotom.

Spomini na Dunaj in okolico.

Posnel po svojem dnevniku Josip Levičnik, ljudski učitelj.

(Dalje.)

Moje načelo:

Ker lepega vidiš, hvalevrednega slišiš, koristnega okusa, zapisi! — Po tej poti otmeš marsikaj pozabljivosti, in postavljaš hkrati sam sebi stalni spominček po prislovici latinaki: „*Litera scripta manet*“, ali po našem: „Zapisana čerka ostane“.

Ko pridemo iz botaniškega verta do palače, in portirju razodenemo želje, da bi si radi ogledali cesarsko stanovanje, nam je bil jako prijazen mož prec na službo. K sreči danes (vsaj o tem času) ni bilo odveč

ptujcev, in tako smo, — začeni v I. nadstropju — zamogli iti polagoma skoz vse sôbe. Naštel jih bom po versti: I. vhodna soba²; II. obednica za ožji cesarsko-družinske króge (Familienzirkel); III. shodišče pred obédom; IV. dvorána (salón) svitlega cesarja; V. pisarna soba svitle cesarice; VI. spavnica Nju veličanstev (rojstno mesto cesarične Gizele in cesareviča) — naslednika Rudolfa; VII. naprávna sôba (Toilettezimmer) svitlega cesarja; VIII. naprávna sôba svitle cesarice; IX. spavnica svitlega cesarja, kadar se sami nahajajo v Laksenburgu. (Stene te sôbe so oblečene s krasnimi preprogami, in poobésene z množino vojaških slik). Pisarni mizi nasproti visi podoba, na kateri sta naslikana svitli vladar in cesarevič Rudolf, ko je v Benedkah mende v prvič defilirál 19. polk pešcev — imenovan po cesareviču Rudolfu — mimo svojega lastnika. X. sôba je za igro biljára (Billardzimmer); XI. posvetovalna sôba (Konferenzzimmer) svitlega cesarja; XII. zaslíšna sôba (Audienzzimmer) svitlega cesarja, — in poslednjič XIII. vstopna sôba. O opravi posamesnih dvorán in sôb bolj na drobno govoriti pač ne morem; za natančno ogledovanje vsake reči posebej tudi ni bilo pri tolikih neštevilnih predmetih potrebnega časa. Ako pa spoštovani gg. bravci prevdarijo, da pišem jim o sôbah cesarske palače, tako si krasoto njihovo lahko sami v duhu predstavljajo pred oči.

Iz nadstropja prišli smo k tlam, prehodili zopet ondotne sôbe, in sicer v naslednjem redu: I. predsôba; II. sprejemna sôba; III. in IV. sédni sôbi (Sitzzimmer). V poslednji viditi je bilo mnogo kineških slik iz l. 1760. V. shodišna sôba pred obedom. Stene te sôbe so poobésene z mnogimi odličnimi in znamenitimi slikami, katere sem z posebno pozornostjo pregledoval. Vidil sem tu portrète cesarja Leopolda II. (očeta visokoslavnega cesarja Franca I.); cesarice Marije Terezije, njenega supruga Franca, in vseh šestnajsterih otrok, med tem Jožefa II. v cesarski opravi. Tudi portrê doraslega vojvoda Reichstadtskega (sinu cesarja Napoleon-a I.) se ondi nahaja. VI. Obedna dvorana. Sezidana je v podolgasto-okrogli obliki, ter je pripravna, da se vravna tudi v kapelo. Le-tod sta bila keršena cesaričina Gizela, in cesarevič - naslednik Rudolf; pa tudi mnogo svetovnih veselic se je že v tej dvorani obhajalo. Sedajni turški sultan, princ Napoleon (ne ravno častnega spomina), egiptovski namestni kralj *) in gotovo še marsikdo drugi so bili odlikovani s posebnimi gostarijami v njej. Petero velikih svečnikov visi od oboka, pripravljenih spreminjati s svojo obilno svečavo tamne noči v dnevno blišavo. V zadnji (VII.) sôbi smo vidili portrirane v životni velikosti vse brate in sestre naše svitle cesarice Elizabete; — res prekrasne slike! Dalje se vidi ondi (vnovič) slika Marije Terezije kot kraljice ogerske; njenega

*) Lanskega leta menda tudi perzijanski šah.

sopruža Franca v španijolski opravi, in vseh njenih otrok. S posebno žalnim sočutjem sem pregledoval portré njene nesrečne hčere Marije Antoniette, obglavljene kraljice francoske. —

S tem smo bili skončali ogledovanje cesarskih sgrad; — ker pa je bilo še dovolj časa do odhoda, stopili smo še v farno cerkev, ki stoji gradu ravno nasproti. Da je le-ta — posvečena sv. Janezu Kerstniku — v vseh svojih prostorih posebno lična in snažna, sodi se po tem že lahko, ker cesarski dvor, kedar biva v Laksenburgu, hodi navadno v farno cerkev k Božji službi. Posebne pozornosti so vredne zlasti orgle in pa dragoceni glavni sliki na obeh stranskih altarjih. —

Radi bi se bili konečno ozerli še po tergu, ki šteje okol 100 prav ličnih hiš, ali čas nam je bil potekel, zvonec na kolodvoru klical je k odhodu, in v rajskem svitu zahajajočega solnca odpeljali smo se zopet nazaj proti Dunaju. —

7. dan septembra. (Izlet s prepoštovanim gosp. kapitulantom O. Schirnhoferm, kot docentom sadjereje v Atzggersdorf.) Kedar človek prijetno more družiti s koristnim, služi mu to ob enem na dve strani. Tega sem se prepričal danes, ko nam je bil občečislani gosp. O. Schirnhofer napovedal izlet na sloveče posestvo blagorodnega gosp. J. Fichtner-ja v Atzggersdorf. Dan je bil zopet kaj lep, tedaj sem si obetal že od samega ogledovanja sloveče dunajske okolice marsikak prijetni trenutek. O napovedani uri snidili smo se bili na južnem kolodvoru, in po kratkem postanku zasedili — se ve z gratis-kartami obdarovani, pripravljene vagóne. Kmalu zunaj kolodvora vozili smo se mimo katoliškega, in koj naprej mimo protestantovskega pokopališča. Poslednje je viditi posebno lep, in ima v sredi tako prekrasno novo, okrogljasto svetišče, da človeka kar siloma vabi in vleče k sebi. (Škoda, da si nisem zamogel vzeti nikoli pozneje časa, da bi bil kot posebni prijatelj lepih cerkvenih stavb šel pogledati bolj natančno to sprelepo zidarijo.) V urnem díru prevozili smo postajo Meidling in Hettendorf, naslednja pa je bila Atzggersdorf, kraj našega naména. Nagloma zapustili smo vozove. Gosp. O. Schirnhofer-ju, tej blagi duši, moglo je biti, — kakor se mu je lahko raz obličja bralo, — veliko veselje, viditi toliko kardelo ukaželjnih učiteljev krog sebe zbranih, in zdajci smo odrinili proti ob kraji vasi stoječim fabriškim sgradam gosp. Fichtnerja; malo da ne same že delajo zmerno vas. (Dalje prihodnjíč.)